

Smart City w przestrzeni informacyjnej / Przemysław Krysiński.
– Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika,
2020. – 352 s. : il. ; 25 cm. – ISBN 978-83-231-4411-3

W 2020 r. nakładem Wydawnictwa Naukowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika ukazała się książka *Smart city w przestrzeni informacyjnej*. Autorem publikacji jest Przemysław Krysiński, zatrudniony w Instytucie Badań Informacji i Komunikacji UMK, który w tym samym roku uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Książka stanowi przeredagowaną i poprawioną wersję rozprawy doktorskiej.

Zacząć warto od tego, że bardzo dobrą praktyką jest publikowanie przez uczelnie wyróżniających się prac doktorskich, które dzięki temu mogą dotrzeć do szerszego grona czytelników, co jest praktycznie niemożliwe w sytuacji, kiedy praca pozostaje wyłącznie w formie zarchiwizowanego pliku lub wydruku w niewielkiej liczbie egzemplarzy. Jeszcze lepiej, gdy do publikacji dochodzi w krótkim czasie, wówczas badania są aktualne i mogą wnieść do obiegu naukowego interesujące i aktualne wątki. Tak też stało się i w tym przypadku.

Omawiane opracowanie wpisuje się w nurt badań dotyczących zrównoważonego rozwoju oraz aktywności obywatelskiej. Autor skupił się na koncepcji *smart city*, którą przedstawia w kontekście sektora informacyjnego. Choć koncepcja ta jest przedmiotem zainteresowania reprezentantów różnych dyscyplin naukowych, jak choćby informatyki, telekomunikacji, ekonomii i zarządzania, a nawet ochrony środowiska, to w ujęciu bibliologiczno-informatologicznym pojawia się stosunkowo niewiele prac na jej temat. Z polskich autorów należy przede wszystkim wymienić Małgorzatę Fedorowicz-Kruszewską, która opublikowała ważny artykuł: *Koncepcja zrównoważonego rozwoju – perspektywa bibliotekoznawcza* (2014), w którym pisała o inteligentnej bibliotece. Publikacji doczekał się już także artykuł Przemysława Krysińskiego – *Obecność innowacyjnych rozwiązań*

¹ Uniwersytet Gdański, Instytut Filologii Polskiej.

wdrażanych w różnych obszarach przestrzeni informacyjnej wpisujących się w założenia koncepcji smart city (2021). Tematyka podjęta przez autora omawianej publikacji jest w polskim piśmiennictwie naukowym z zakresu bibliologii i informatologii zagadnieniem nadal nowym, wymagającym eksploracji.

Przemysław Krysiński z jednej strony prezentuje samą koncepcję, analizuje jej potencjał badawczy i zainteresowanie omawianą tematyką, z drugiej zaś opisuje praktyczne rozwiązania stosowane w Polsce i na świecie w jej ramach. Można przypuszczać, że wzmożone zainteresowanie tym tematem za granicą w innych dziedzinach nauki oraz wysoki potencjał aplikacyjny sprawią, że będzie to w niedalekiej przyszłości przedmiot dociekań wielu badaczy i praktyków.

Książka została podzielona na dwie części. Część pierwsza zatytułowana „Nowoczesne technologie i partycypacja społeczna jako determinanty rozwoju inteligentnych miast” składa się z trzech rozdziałów: 1. *Spółczesność obywatelska jako płaszczyzna aktywności i współpracy*, 2. *Smart city jako przedmiot badań interdyscyplinarnych* oraz 3. *Smart city – próba konceptualizacji*. Część druga dotyczy rozwiązań smart w sektorze informacyjnym i również składa się z trzech rozdziałów. Są to: 1. *Koncepcja smart city jako obszar zainteresowania bibliologii i informatologii*, 2. *Obszary wdrożeń rozwiązań smart w sektorze informacyjnym* oraz 3. *Projekty z sektora informacyjnego i rozwiązania smart w polskich budżetach obywatelskich w latach 2012-2018*.

Jak czytamy we *Wstępie*: „Punktem wyjścia do rozważań podjętych na łamach publikacji było zdefiniowanie istoty inteligentnego miasta, stwierdzenie obecności idei smart city w publikacjach z zakresu różnych dyscyplin naukowych (w tym bibliologii i informatologii), wyłonienie pól zainteresowań badaczy w tym obszarze oraz identyfikacja ewentualnych kierunków dalszych prac” (s. 16).

W książce została omówiona rola informacji i aktywności obywatelskiej w kształtowaniu się współczesnych społeczeństw, filary społeczeństwa obywatelskiego (w tym kapitał społeczny, otwarty samorząd i organizacje pozarządowe) oraz rola i znaczenie partycypacji społecznej. Ponadto Autor w niezwykle konsekwentny sposób dokonał analizy literatury polskiej i zagranicznej w celu ustalenia definicji smart city oraz wskazania różnych aspektów tej problematyki poruszanych na łamach literatury fachowej. W konsekwencji przeprowadzonych badań wyodrębnił cztery podstawowe obszary tematyczne: 1. smart city jako nowa koncepcja funkcjonowania i rozwoju miasta; 2. inteligentne miasto jako mechanizm generowania optymalizacji i oceny jakości informacji, danych, zasobów i systemów informacyjnych; 3. smart city jako idea wspierania przez instytucje sektora kultury; 4. smart city jako miasto rozwijające się dzięki partycypacji społecznej i właściwemu zarządzaniu wiedzą.

Co ciekawe, w książce omówione zostały także podstawy prawne dotyczące koncepcji *smart city*, przedstawiono również korzyści i zagrożenia związane z wdrażaniem tej koncepcji. W części poświęconej opisowi wdrożeń rozwiązań *smart* w różnych miastach Polski i zagranicą Autor zastosował model podziału projektów w oparciu o ustalenia Rudolfa Griffingera, grupując opisy w trzy kategorie: 1. inteligentna gospodarka, 2. inteligentna mobilność, 3. inteligentne środowisko. Są to przykłady wdrożeń spoza sektora informacyjnego.

Odrębna część książki została poświęcona analizie wyłącznie w obszarze bibliologii i informatologii. Autor dokonał tu (na podstawie literatury przedmiotu) wyodrębnienia obszarów tematycznych oraz potencjalnych kierunków przyszłych badań z perspektywy bibliotekoznawczej. Zaprezentował również obszary wdrożeń rozwiązań *smart* w sektorze informacyjnym, ponownie posługując się klasyfikacją Rudolfa Griffingera i grupując omawiane projekty w trzech obszarach: 1. inteligentni mieszkańcy, 2. inteligentny urząd, 3. inteligentne życie, prezentując rozwiązania polskie i zagraniczne z sektora informacyjnego.

Na koniec opisane zostały mechanizmy działania budżetu obywatelskiego w Polsce, ze szczególnym naciskiem na obecność rozwiązań typu *smart* w polskich budżetach partycypacyjnych, na przykładzie dziesięciu metropolii. Badaniami zostały objęte wyłącznie projekty, które należały do sektora informacyjnego.

Podsumowując, Autor w staranny i systematyczny sposób zbadał funkcjonowanie w literaturze przedmiotu nowego zagadnienia, jakim jest koncepcja inteligentnego miasta. Wyodrębnienie opisywanych w Polsce i na świecie obszarów badawczych może wskazywać na kierunki przyszłych badań informatologicznych. Każdy bowiem opisany obszar wymaga dalszej, indywidualnej analizy i pogłębionych badań, co może stanowić przedmiot zainteresowania wielu badaczy.

Niewątpliwą zaletą książki jest bardzo staranny przegląd badań, obejmujący różne nurty, dziedziny i dyscypliny. Mimo że pojawiają się już pierwsze opracowania z tego zakresu, to jest to pierwsze, tak dokładne studium tej koncepcji na polskim rynku wydawniczym. Do najważniejszych walorów publikacji należy zaliczyć:

- zaprezentowanie definicji *smart city*, przedstawienie podstawowych pojęć z tego zakresu i elementów koncepcji, w kontekście sektora informacyjnego;
- dokonanie analizy poziomu zainteresowania koncepcją *smart city* w literaturze naukowej polskiej i zagranicznej, reprezentującej różne dyscypliny naukowe, a szczególnie bibliologię i informatologię;
- wyodrębnienie szczegółowych obszarów badawczych w ramach koncepcji *smart city*, to znaczy: 1. *smart city* jako nowa koncepcja funkcjonowania i rozwoju miasta; 2. inteligentne miasto jako mechanizm generowa-

nia optymalizacji i oceny jakości informacji, danych, zasobów i systemów informacyjnych; 3. *smart city* jako idea wspierania przez instytucje sektora kultury; 4. *smart city* jako miasto rozwijające się dzięki partycypacji społecznej i właściwemu zarządzaniu wiedzą;

- zaprezentowanie praktycznych rozwiązań *smart* z sektora informacyjnego w Polsce i na świecie;
- określenie poziomu zainteresowania rozwiązaniami *smart* w sektorze informacyjnym, w oparciu o analizę budżetów partycypacyjnych wybranych polskich miast.

Jako pewien drobny mankament postrzegam wąskie postrzeżenie przez Autora kapitału społecznego, który utożsamiany jest przez niego wyłącznie z pozytywnymi skutkami społecznymi, podczas gdy udowodniono, że w pewnych swoich formach może on mieć negatywne konsekwencje dla życia zbiorowości, również zbiorowości wielkomiejskich. Warto w tym miejscu sięgnąć po prace Alejandro Portesa (1998), który jasno wskazał, iż funkcjonują grupy społeczne, koncentrujące się wyłącznie na czerpaniu korzyści dla swoich reprezentantów, kosztem innych ludzi. Ciekawe byłoby ukazanie znaczenia, jakie ma tego typu działalność na społeczności wielkomiejskie i opisanie tych problemów w kontekście koncepcji *smart city*.

Na koniec warto wspomnieć, że książka została napisana przejrzyście i ma logiczny układ. Może ona również stanowić podstawę dla dalszych prac dotyczących tej tematyki, ponieważ porządkuje dotychczasowy stan wiedzy, prezentuje kluczowe koncepcje oraz terminologię, a także zawiera przegląd zrealizowanych w tym zakresie projektów, co daje obraz możliwości implementacji badanej teorii w praktyce zarządczej.

Bibliografia

- Fedorowicz-Kruszewska, M. (2014). Koncepcja zrównoważonego rozwoju – perspektywa bibliotekoznawcza. *Toruńskie Studia Bibliologiczne*, 13(2), 117-134.
- Krysiński, P. (2021). Obecność innowacyjnych rozwiązań wdrażanych w różnych obszarach przestrzeni informacyjnej wpisujących się w założenia koncepcji *smart city*. W: M. Wojciechowska (red.), *Mobilna biblioteka* (s. xx-xx). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP.
- Portes, A. (1998). Social capital: its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1-24.